

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 327/2021-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a zo sudcov Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) a Miroslava Duriřa v konaní podľa řl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sřařnosti sřařovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Petrom Schmidlom, advokátom, Záhoračka 11/A, Malacky, proti uzneseniu Okresného súdu Skalica ř. k. 6 T 78/2019 z 29. apríla 2020 a proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave ř. k. 5 Tos 42/2020 z 22. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sřařnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sřařnosť sřařovateľa a skutkový stav veci

1. Sřařovateľ sa ústavnou sřařnosťou doručenou ústavnému súdu 25. mája 2021 domáhal vyslovenia poruřenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa řl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na právnu pomoc podľa řl. 47 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa řl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že sřařovateľ v ústavnej sřařnosti súbežne namieta aj poruřenie generálnych ustanovení druhej hlavy ústavy, a to konkrétne řl. 12 ods. 4 ústavy a řl. 13 ods. 1 ústavy. Po vyslovení poruřenia všetkých označených základných práv, resp. práv sřařovateľ navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenia zruřil, vec vrátil všeobecným súdom na ďalšie konanie, a napokon, aby mu priznal trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sřařnosti, ako aj napadnutého uznesenia vyplýva nasledujúci skutkový stav veci:

3. Sřařovateľ bol trestným rozkazom Okresného súdu Skalica (ďalej len „okresný súd“) ř. k. 6 T 78/2019 z 25. októbra 2019 (ďalej len „trestný rozkaz okresného súdu“) uznaný za vinného z prečinu krádeže podľa ř 212 ods. 1, ods. 3 písm. a) zákona ř. 300/2005 Z. z. Trestný zákon

v znení neskorších predpisov, za čo mu bol uložený peňažný trest vo výške 300 eur spolu s náhradným trestom odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov, pričom mu bola zároveň uložená povinnosť na náhradu škody, ktorú trestným činom spôsobil.

4. Proti trestnému rozkazu okresného súdu vydanému v už uvedenej trestnej veci bol 2. novembra 2019 elektronickou formou so zaručeným elektronickým podpisom patriacim zamestnankyni obhajcu sťažovateľa v trestnom konaní podaný odpor, ktorý okresný súd uznesením č. k. 6 T 78/2019 z 29. apríla 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) v intenciách § 355 ods. 5 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) odmietol ako podaný neoprávnenou osobou, a to z dôvodov, ktoré sú uvedené v rámci jeho odôvodnenia. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 5 Tos 42/2020 z 22. októbra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutým uzneseniam, ktorými okresný súd odmietol odpor ako podaný neoprávnenou osobou, pričom krajský súd na podklade podanej sťažnosti neaplikoval svoju kasačnú právomoc, podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje tým, že napadnutými uzneseniami došlo k porušeniu ním označených základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd.

6. Sťažovateľ tvrdí, že bol napadnutými uzneseniami všeobecných súdov ukrátený o riadny spravodlivý proces, keďže odpor, ktorý bol vyhodnotený ako podaný neoprávnenou osobou, bol podaný zamestnankyňou jeho obhajcu v trestnom konaní, ktorá v zmysle priložených výpisov z elektronickej schránky bola od 22. novembra 2018 oprávnená na zastupovanie svojho zamestnávateľa pod prideleným identifikačným číslom. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ zastáva názor, že [REDAKOVANÉ] bola ako zamestnankyňa jeho obhajcu v trestnom konaní oprávnená v jeho mene 2. novembra 2019 zákonným spôsobom podať a prostredníctvom svojho vlastného zaručeného podpisu autorizovať odpor proti trestnému rozkazu. Sťažovateľ ďalej argumentuje tým, že elektronická verzia odporu proti trestnému rozkazu síce bola podpísaná zaručeným elektronickým podpisom [REDAKOVANÉ], avšak samotný elektronický dokument obsahoval naskenovaný podpis jeho obhajcu v trestnom konaní. Sťažovateľ vzniknutú situáciu *argumentum ad absurdum* porovnáva so situáciou, že ako podané neoprávnenou osobou by v intenciách napadnutých uznesení všeobecných súdov malo byť vyhodnotené každé podanie uskutočnené písomnou formou, ktoré síce neautorizuje, avšak na prepravu v poštovom podniku podá zamestnanec odosielateľa bez príslušného splnomocnenia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základných práv na súdnu ochranu a právnu pomoc vyplývajúcich z ústavy a taktiež práva na spravodlivé súdne konanie garantovaného dohovorom,

a to prostredníctvom napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým bol odmietnutý odpor sťažovateľa, a taktiež napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý jeho sťažnosť podanú proti rozhodnutiu okresného súdu zamietol ako nedôvodnú.

III.1. K napadnutému uzneseniu okresného súdu:

8. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a taktiež systém ochrany ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01, I. ÚS 107/2019).

9. Vychádzajúc zo svojej judikatúry uvedenej v predchádzajúcom bode tohto uznesenia, vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa napadnutého uznesenia okresného súdu konštatuje ústavný súd existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Trestný poriadok zakotvujúci inštitút sťažnosti proti uzneseniu o odmietnutí odporu podaného neoprávnenou osobou priamo v § 355 ods. 5 Trestného poriadku upravuje možnosť podania sťažnosti, a to vrátane jej suspenzívneho účinku, čo nepochybne poskytuje dostatočný zákonný priestor pre uplatnenie skutkových, resp. právnych námietok potenciálne predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd trestne stíhanej osoby. Rozhodovanie o sťažnosti smerujúcej proti uzneseniu o odmietnutí odporu pritom spravidla patrí nadriadenému súdu. Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení prvostupňového súdu prostredníctvom podanej sťažnosti, ktorú aj využil, keď proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal sťažnosť, o ktorej rozhodol napadnutým uznesením krajský súd. Ochrana základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám sťažovateľa tak bol v konkrétnom prípade oprávnený a zároveň povinný poskytnúť krajský súd v rámci inštančného konania o podanej sťažnosti. Táto skutočnosť absolútnym spôsobom vylučuje právomoc ústavného súdu v rámci tohto konania preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené proti napadnutému uzneseniu okresného súdu. Ústavný súd preto rozhodol o odmietnutí tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

10. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený

preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neutržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

11. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti súbežne namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež porušenie práva na spravodlivé súdne konanie, ktoré je garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti pri interpretácii obsahu a rozsahu základných práv a slobôd zohľadňuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa jednotlivých ľudských práv a základných slobôd garantovaných dohovorom. Základnému právu na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zodpovedá v štruktúre práv garantovaných dohovorom právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj z týchto dôvodov je potrebné opakovane pripomenúť, že systémy všeobecného a ústavného súdництва sú oddelené, a to aj keď v určitej miere komplementárne justičné systémy. Činnosť ústavného súdu vzhľadom na jemu zverenú subsidiárnu funkciu vo vzťahu k všeobecným súdom nemožno však v žiadnom prípade interpretovať spôsobom, že tento predstavuje ich ďalšiu inštanciu. Uvedené platí rovnako nielen v rovine meritórnych, ale tiež procesných otázok.

12. Pre úplnosť je potrebné dodať, že aj napriek konštatovanému nedostatku právomoci ústavného súdu na prerokovanie časti ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sa ústavný súd dôsledne oboznámil s jeho odôvodnením, keďže právny názor zakotvený v ustálenej judikatúre ústavného súdu zahŕňa požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (bližšie pozri napr. IV. ÚS 350/09). Aj v kontexte týchto skutočností ústavný súd vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu nezistil akúkoľvek skutočnosť, ktorá by mohla aspoň potenciálne založiť porušenie označeného čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu, ako aj napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré jeho obsah čiastočne preberá, pričom jeho závery bližšie konkretizuje, nevykazujú akékoľvek známky arbitrárnosti, resp. ústavnej neutržateľnosti. Všeobecné súdy v nich sťažovateľovi stručným, avšak jasným a presvedčivým spôsobom odôvodnili, z akých dôvodov došlo k odmietnutiu odporu proti trestnému rozkazu, pričom akékoľvek hlbšie a presvedčivejšie úvahy ústavného súdu nad rámec tých, ktoré už sťažovateľovi vplynuli z odôvodnení napadnutých uznesení, by boli v rozpore so zdržanlivosťou a s procesnou ekonomikou, ktoré sú vlastné rozhodovacej činnosti ústavného súdництва.

13. Aj napriek tomu ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutých uznesení považuje za nevyhnutné doplniť, že z pohľadu realizácie práva na obhajobu vymedzeného Trestným poriadkom tento kogentne a explicitne špecifikuje subjekty, ktoré môžu obhajobu obvineného vo formálnom

zmysle vykonávať. Okrem advokáta a za splnenia striktných normatívnych podmienok taktiež advokátskeho koncipienta nemôžu v intenciách trestno-procesnej úpravy vykonávať obhajobu obvineného žiadne ďalšie subjekty, a to bez ohľadu na prípadný súkromnoprávny, resp. verejnoprávny základ ich činnosti vymedzený všeobecne záväznými právnymi predpismi odlišnými od Trestného poriadku. Okrem uvedeného Trestný poriadok rovnako explicitným a kogentným spôsobom vo svojom § 62 ods. 1 vymedzuje formy procesných podaní subjektov trestného konania odlišných od orgánov verejnej moci spôsobom, že podanie je možné uskutočniť výlučne písomne, ústne do zápisnice, telegraficky, telefaxom, elektronickými prostriedkami podpísané kvalifikovaným (v intenciách staršej normatívnej úpravy zaručeným) elektronickým podpisom podľa osobitného zákona alebo bez kvalifikovaného elektronického podpisu. Zároveň je možné uviesť, že práve z dôvodu faktickej a právnej nepreukázateľnosti odosielateľa elektronického podania uskutočneného bez kvalifikovaného elektronického podpisu Trestný poriadok stanovuje prekluzívnu lehotu troch pracovných dní, v rámci ktorej je také podanie potrebné doplniť aj v niektorej z autorizačne relevantných foriem.

14. Zo skutočností uvedených v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia je podľa názoru ústavného súdu aj bez potreby analýzy osobitných zákonov upravujúcich oblasť elektronizácie verejnej správy v podmienkach Slovenskej republiky možné konštatovať, že ak v mene obvineného podáva odpor proti trestnému rozkazu jeho obhajca, pre procesne relevantné, resp. zamýšľané účinky musí na jeho elektronickú formu (pokiaľ zároveň nejde o už uvedenú procesnú situáciu jeho neskoršieho doplnenia) nadviazať jeho autorizácia, a to nie akýmkoľvek, ale výlučne kvalifikovaným elektronickým podpisom osoby, pri ktorom overenie platnosti vrátane jednotlivých znakov spôsobilých individuálnu identifikáciu subjektu odosielateľa musí zároveň zodpovedať osobe, ktorej procesné oprávnenia umožňujú realizovať ten-ktorý procesný úkon v trestnom konaní. Aj z uvedených dôvodov nemôže teda obstať argument sťažovateľa, že analogicky s jeho trestnou vecou by ako podané neoprávnenou osobou malo byť vyhodnotené každé podanie, ktoré na prepravu v poštovom podniku podá zamestnanec advokáta (obhajcu) bez príslušného zákonného splnomocnenia, keďže uvedený príklad zodpovedá písomnému podaniu, ktoré je z pohľadu celkovej koncepcie § 62 ods. 1 Trestného poriadku úplne odlišnou ako prejedávanou procesnou situáciou. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením a obsahom označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na ktorej základe by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

15. Sťažovateľ sa v petite ústavnej sťažnosti domáhal vyslovenia porušenia aj vo vzťahu k čl. 12 ods. 4, čl. 13 ods. 1 a napokon čl. 47 ods. 2 ústavy, avšak prípadný zásah do označených základných práv vo svojej ústavnej sťažnosti absolútne žiadnym spôsobom bližšie neodôvodnil. Z procesných dôvodov preto neprichádzal do úvahy iný postup ako ústavnú sťažnosť v tejto časti pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 56 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde odmietnuť.

16. Vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa už stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2021

Libor DUEA
predseda senátu